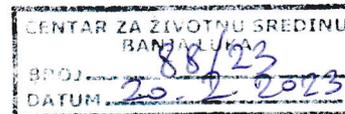

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI SUD U BANJALUCI
Broj: 11 0 U 031536 22 U
Dana, 14.02.2023. godine

Okružni sud u Banjaluci, sudija Sanja Stefanović kao sudija pojedinac, uz učešće zapisničara Milice Cvijić, u upravnom sporu po tužbi Udruženja „Centar za životnu sredinu“ Banja Luka, Ulica Miše Stupara broj 5 (u daljem tekstu: tužilac), protiv rješenja o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu, broj 15.04-96-21/20 od 31.03.2022. godine, Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, Trg Republike Srpske broj 1, Banja Luka (u daljem tekstu: tuženi), u predmetu odobravanja Studije uticaja na životnu sredinu, dana 14.02.2023. godine, donio je

P R E S U D U

Tužba se uvažava i osporeni akt poništava.

O b r a z l o ž e n j e

Osporenim aktom, tačkom 1. dispozitiva, odobrava se Studija uticaja na životnu sredinu za projekat eksploatacije uglja na površinskom kopu „Gacko-Centralo polje“, Opština Gacko, površine 375 ha, kapaciteta $2,3 \times 10^6$ t/god rovnog uglja – konačna studija, decembar 2020. godine, izrađena od JNU „Institut za zaštitu i ekologiju“ Republike Srpske, Banja Luka. Tačkom 2. dispozitiva, Studija uticaja na životnu sredinu projekta je izrađena i revidovana u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine. Tačkom 3. dispozitiva, nosilac projekta, Mješoviti holding „Elektroprivreda Republike Srpske“ matično preduzeće Trebinje, ZP „RiTE Gacko“ a.d. Gacko, Gračanica bb, Opština Gacko, je dužan da u toku eksploatacije uglja na površinski kopu „Gacko-Centralo polje“, Opština Gacko, površine 375 ha, kapaciteta $2,3 \times 10^6$ t/god rovnog uglja, a u skladu sa rješenjima datim u Studiji uticaja na životnu sredinu, primjeni mjere sprečavanja, smanjivanja, ili ublažavanja štetnih uticaja na životnu sredinu, a tačkama od 3.1. do 3.6. pobrojane su mjere za zaštitu vazduha, mjere za zaštitu voda, mjere za zaštitu zemljišta, mjere za sprječavanje i smanjenje emisija buke, mjere za zaštitu flore i faune, te mjere za zaštitu zdravlja stanovništva. Tačkom 4. dispozitiva, nosilac projekta, Mješoviti holding „Elektroprivreda Republike Srpske“ matično preduzeće Trebinje, ZP „RiTE Gacko“ a.d. Gacko, Gračanica bb, Opština Gacko, je dužan ispuniti i ostale mjere, utvrđene u Studiji uticaja na životnu sredinu – konačna studija, decembar 2020. godine. Tačkom 5. dispozitiva, Studija uticaja na životnu sredinu za projekat eksploatacije uglja na površinski kopu „Gacko-Centralo polje“, Opština Gacko, površine 375 ha, kapaciteta $2,3 \times 10^6$ t/god rovnog uglja – konačna studija, decembar 2020. godine je sastavni dio rješenja. Tačkom 6. dispozitiva, nosilac projekta je obavezan da podnese ministarstvu zahtjev za izdavanje ekološke dozvole za projekat eksploatacije uglja na površinski kopu „Gacko-Centralo polje“, Opština Gacko, površine 375 ha, kapaciteta $2,3 \times 10^6$ t/god rovnog uglja, u skladu sa članom 85. Zakona o zaštiti životne sredine i članom 2. Pravilnika o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 124/12). Tačkom 7. dispozitiva, rješenje o odobravanju Studije prestaje da važi ako nosilac projekta ne pribavi ekološku dozvolu, u roku od dvije godine od dana prijema rješenja. Tačkom 8. dispozitiva, u skladu sa članom 73. stav 14. Zakona o zaštiti životne sredine, rješenje se dostavlja svim

strankama, koje su uzele aktivno učešće u postupku. Tačkom 9. dispozitiva, administrativna taksa za izdavanje rješenja je obračunata i uplaćena u iznosu od 1.000,00 KM. Tačkom 10. dispozitiva, navedeno rješenje će biti objavljeno na internet stranici Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, zajedno sa Studijom uticaja na životnu sredinu za projekat eksploatacije uglja na površinski kopu „Gacko-Centralo polje“, Opština Gacko, površine 375 ha, kapaciteta $2,3 \times 10^6$ t/god rovnog uglja.

Blagovremeno podnesenom tužbom, tužilac pobija osporeni akt iz svih razloga propisanih članom 10. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), kako to proizlazi iz navoda tužbe. U tužbi navodi da je, shodno odredbama Zakona o zaštiti životne sredine, kao javnost nesporno ovlašten da podnese istu, a koje ovlaštenje proizlazi i iz Konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi, u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala 15.09.2008. godine („Službeni glasnik BiH“, MU, broj 8/08). U tužbi navodi da je osporeni akt donesen u izvršenju presude Okružnog suda u Banjaluci, broj 11 0 U 028636 21 U od 11.03.2022. godine. U toj presudi, između ostalog, akt tuženog je poništen, jer tuženi prije donošenja pobijanog akta nije obezbijedio provedbu prekogranične procjene uticaja, a što je sve sud i obrazložio na strani 9 i 10 presude. Međutim, nakon donošenja odluke suda, te poništenja akta tuženog od 22.01.2021. godine, kojim je rješenjem odobrena ista Studija uticaja, tuženi je promptno donio novi akt, koji je predmet ove tužbe, a iz kojeg akta proizlazi da je odbio postupiti po presudi, u dijelu, u kome je naloženo da se prije donošenja akta obezbijedi provedba prekogranične procjene uticaja. U osporenom aktu, tuženi je naveo da je, prema detaljima, opisu i podacima iz Studije, utvrđeno da predmetni projekat ne može imati značajan negativan uticaj u prekograničnom uticaju, zbog čega bi primjena ESPOO Konvencije bila bespredmetna. Na ovaj način, tuženi je osporeni akt donio protivno pravnom shvatanju suda i protivno primjedbama suda u pogledu postupka, kao i suprotno odredbi čl. 23. stav 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 70/20), s obzirom na navedeno, predlaže da sud tužbu uvaži i osporeni akt poništi.

Tuženi je, na zahtjev suda, dostavio spis predmetne upravne stvari i odgovor na tužbu, u kojem navodi da je članom 75. stav 1. Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 71/12, 79/15 i 79/20), propisano da kada ministarstvo ocijeni da projekat može imati značajan uticaj na životnu sredinu drugog entiteta ili Brčko distrikta ili po njihovom zahtjevu, odrediće obavezu izrade posebnog dijela studije o mogućim uticajima na životnu sredinu ovih subjekata. Polazeći od činjenice, da je površinski kop od entitetske i državne granice vazdušnom linijom udaljen od Brčko distrikta 170 km, od Federacije BiH 40 km, od Crne Gore 20 km, a od Republike Hrvatske 60 km, ministarstvo je izvršilo stručnu ocjenu podataka, koji se odnose na analizu mogućih uticaja, uslijed aktivnosti na površinskom kopu, kao i emisija, te je zaključilo da ne postoji zakonska obaveza, da u predmetnoj upravnoj stvari obaveže nosioca izrade studija uticaja, na izrađivanje posebnog dijela studije uticaja o mogućim značajnim uticajima na životnu sredinu drugog entiteta ili Brčko distrikta. Obaveza potpisnice Konvencije o procjeni okolinskih uticaja u prekograničnom kontekstu (ESPOO konvencija), je nesporno da preduzme zakonske administrativne i druge mjere za provođenje njenih odredbi, ali samo u slučaju da aktivnosti iz prilog 1 tačke 14. Konvencije (veliki rudnici, površinski kopovi ili obrada metalnih rudača ili ulja mogu izazvati značajan nepovoljan prekogranični uticaj na životnu sredinu). Kako u konkretnom slučaju, prema detaljnom opisu i podacima iz studije uticaja, ovaj projekat ne može imati značajan negativan uticaj u prekograničnom kontekstu,

to je i primjena ESPOO konvencije bila bespredmetna. Naime, prilikom izrade studije uticaja, izvršena su sva potrebna mjerenja i analize vazduha, buke, zemljišta, nejonizujućeg i jonizujućeg zračenja, ispitivanje površinskih podzemnih i otpadnih voda, valorizacija stanja flore i faune, identifikacija mogućih prirodnih i kulturno-istorijskih vrijednosti prostora, klimatskih karakteristika, kao i drugih značajnih pokazatelja stanja životne sredine, te je utvrđeno da ne postoje značajni negativni prekogranični uticaji ili uticaji na drugi entitet. Studiju uticaja izradio je ekspertski tim stručnjaka prirodnih i tehničkih nauka, JNU „Institut za zaštitu i ekologiju“, Banja Luka, koji posjeduje licencu, odnosno rješenje ministarstva o ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti iz oblasti zaštite životne sredine. Takođe, Institut je, nakon izrade studije uticaja, sproveo internu reviziju, a nakon toga i nezavisnu reviziju, koju je takođe obavilo licencirano pravno lice iz oblasti zaštite životne sredine. Dakle, nije pravilan navod tužbe da je izrađivač studije postupao po slobodnoj volji, u vezi sa procjenom prekoentitetskog i prekograničnog uticaja. Studija sadrži podatke o detaljno sprovedenim interdisciplinarnim analizama, na temelju kojih je i zaključeno da nema prekoentitetskog i prekograničnog uticaja. Takođe, po stavu tuženog, nije pravilan navod tužbe da je tuženi, donoseći osporeni akt, postupio suprotno čl. 51. Zakona o upravnim sporovima, jer je, donoseći osporeni akt, dato detaljno pojašnjenje svakog akta i u potpunosti je postupljeno po uputama i pravnim shvatanjima suda, zbog čega predlaže da sud tužbu odbije, kao neosnovanu.

Zainteresovano lice, Mješoviti holding „ERS“ MP a.d. Trebinje – ZP „Rudnik i termoelektrana Gacko“ a.d. Gacko, Gračanica bb, Gacko, je dostavio odgovor na tužbu, u kojem navodi da je tužba u cijelosti neosnovana, te predlaže da je sud kao takvu i odbije. U odgovoru navodi da je studija uticaja sačinjena u potpunosti u skladu sa čl. 75. stav 1. Zakona o zaštiti životne sredine, a s obzirom na udaljenosti Brčko distrikta, Federacije i Republike Hrvatske od mjesta na kojem se projekat odvija. U studiji je vršen monitoring svih elemenata životne sredine, a što je i detaljno prikazano u istoj, te je utvrđeno da nikakvih prekoračenja graničnih vrijednosti ispitivanih parametara nije bilo. Takođe navodi da, s obzirom na odredbu čl. 75. Zakona o zaštiti životne sredine, koja nije imperativne prirode, već zavisi od okolnosti svakog pojedinačnog slučaja, obaveza izrade posebnog dijela studije o mogućim uticajima na životnu sredinu nije obavezna. Isto se vrši ukoliko na to ukažu mjerni rezultati, koji u konkretnom slučaju pokazuju da nema emisija u vazduhu i vodi, ni na užem, a ni na širem području u odnosu na površinski kop. Zainteresovano lice takođe navodi da je i prema ESPOO konvenciji obaveza potpisnice konvencije da preduzme zakonske, administrativne i druge mjere za sprovođenje njenih odredbi postoji samo u slučaju kada aktivnosti iz priloga 1, tačke 14. Konvencije, a to su veliki rudnici, površinski kopovi ili obrada metalnih rudača ili uglja, mogu da imaju značajan nepovoljan prekogranični uticaj. Ni jednim pozitivnim zakonskim i podzakonskim propisom nije propisano da se za izmještanje korita rijeke, mora raditi procjena uticaja na životnu sredinu. Takođe, prilikom mjerenja kvaliteta vazduha, nije bilo prekoračenja graničnih vrijednosti, ispitivanih parametara, kao što nije bilo ni prekoračenja referentnih vrijednosti prilikom izvršene hemijske analize površinskih i otpadnih voda na lokacijama. Kako je analiza postojećeg stanja osnovnih elemenata životne sredine detaljno sprovedena, to je nesporno utvrđeno da ne postoje značajni negativni prekogranični uticaji na drugi entitet, ili državu. Zainteresovano lice navodi da je Studiju uticaja izradio ekspertski tim stručnjaka iz licencirane ustanove, te da su sprovedene dvije revizije, interna i eksterna, a kompletna procedura izdavanja ekološke dozvole je provedena u skladu sa zakonom i o istoj je bila obaviještena javnost, putem veb sajta, a održana je i javna rasprava u predmetu studije uticaja. Navode tužbe smatra paušalnim, a posebno u dijelu u kome se navodi da je izrađivač studije postupao po slobodnoj volji i šturo, pa ističe i da je tuženi, donoseći

osporeni akt, u potpunosti uvažio primjedbe i pravno shvatanje presude u čijem izvršenju je osporeni akt donesen, zbog čega predlaže da sud tužbu odbije, kao neosnovanu.

Iz stanja u spisu predmeta proizlazi da je presudom ovog suda, broj 11 0 U 028636 21 U od 11.03.2022. godine, poništeno rješenje tuženog od 22.01.2021. godine, kojim je odobrena studija uticaja na životnu sredinu za projekat eksploatacije uglja na površinskom kopu „Gacko - centralno polje“ Opština Gacko, površine 375 ka. Sud je tom prilikom, cijeneći osporeni akt, utvrdio da je isti nepravilan i nezakonit, a imajući u vidu da Zakon o zaštiti životne sredine, u članu 68 stav 4, propisuje, da studija uticaja na životnu sredinu sadrži i Posebni dio koji se odnosi na mogući uticaj projekta na životnu sredinu drugog entiteta ili Brčko Distrikta ili prekogranični uticaj u skladu sa članom 75 stav 1, odnosno članom 79 tog zakona.

Iz obrazloženja rješenja o odobravanju Studije od uticaja na životnu sredinu, sud je tada utvrdio da nisu rađene bilo kakve ozbiljne procjene mogućeg uticaja već je oslonac stavljen na utisak zainteresovanog lica da se ne radi o aktivnostima koje mogu izazvati značajan, nepovoljan, prekogranični uticaj na životnu sredinu, a koju tvrdnju je kao pravilnu prihvatio i tuženi, ne dajući bilo kakav jasan dokaz šta je to značajan, a šta beznačajan negativan uticaj. Takođe sud je utvrdio da tvrdnja, koju je podržao tuženi, da aktivnost iskopavanja uglja i druge aktivnosti koje se obavljaju u kopu „Gacko – Centralno polje“, nema značajnog negativnog uticaja u prekograničnom kontekstu pa tako i u Brčko Distriktu ili drugom entitetu Bosne i Hercegovine iz kojih razloga je primjena ESPOO Konvencije, bespredmetna, nema bilo kakvog oslonca u predočenim dokazima, odnosno aktivnostima koje su preduzimate, prije donošenja osporenog rješenja, a posebno odredbi, koje je nužno poštovati, odnosno, po stavu suda, ova slobodna volja izrađivača Studije da procjeni da „ne može biti značajan negativan uticaj u prekograničnom kontekstu“, nije temeljena na Zakonu o zaštiti životne sredine i nema uporište u Konvenciji o procjeni okolišnih uticaja u prekograničnom kontekstu, a sve ovo imajući u vidu da se u konkretnom slučaju radi o aktivnosti vađenja i kopanja uglja pa imajući to u vidu, to je nesporna obaveza tuženog da preduzme sve aktivnosti i obavijesti propisane subjekte te po njihovom izjašnjenju, sprovede postupak procjene preko entitetskog i prekograničnog uticaja.

Razmotrivši tužbu i osporeni akt po odredbama člana 30. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), zatim odgovor na tužbu tuženog i zainteresovanog lica, kao i cjelokupne spise predmetne upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 70/20), u odredbi člana 23, propisuje da ukoliko se radi o projektima, utvrđenim Konvencijom o procjeni okolnih uticaja u prekograničnom kontekstu, Ministarstvo postupa po proceduri, propisanoj odredbama člana 75-78 pomenutog zakona, kada zato postoji obaveza na osnovu međunarodnih ugovora, ili sporazuma te načela reciprociteta.

Članom 2. tačka 2. Konvencije o procjeni okolišnih uticaja u prekograničnom kontekstu, koju je, takođe, Bosna i Hercegovina ratifikovala (Odluka o ratifikaciji Konvencije o procjeni okolišnih uticaja u prekograničnom kontekstu ESPOO – Finska, 25.02.1991. godine, broj 01-011-2157-32/09 od 12.08.2009. godine, koja je objavljena u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, broj 8/09), propisano da svaka potpisnica preduzima zakonske, administrativne ili druge mjere za provođenje odredbi ove Konvencije koje će se, s obzirom na planirane aktivnosti iz Priloga I, koje mogu izazvati značajne, negativne uticaje preko granica države, obuhvati uvođenjem postupka za procjenu uticaja na

okoliš, koji dozvoljava sudjelovanje javnosti i pripremu dokumentacije za procjenu uticaja na okolinu, kako je opisano u Prilogu II.

Treba napomenuti da Prilog I, u tački 14, opisuje upravo aktivnosti na koje se odnosi primjena Konvencije, a to je: kopanje, vađenje i prerada ruda metala ili ugljena.

Ovaj zakonski osnov je bio osnov da sud u presudi, u čijem izvršenju je donesen osporeni akt, odluči kako je prethodno rečeno, a koju presudu je tuženi bio dužan da izvrši. Dakle, iz presude ovog suda, u čijem izvršenju je donesen osporeni akt, proizlazi da je osnovni razlog poništavanja akta od 22.01.2021. godine, kojim je odlučeno isto kao i u osporenom aktu, u ovom upravnom sporu, bio taj što tuženi, prilikom donošenja osporenog akta, nije postupio u skladu sa članom 68. stav 4. Zakona o zaštiti životne sredine, odnosno nije obezbijedio posebni dio studije uticaja na životnu sredinu, koji se odnosi na mogući uticaj projekta na životnu sredinu drugog entiteta, ili Brčko distrikta, ili prekogranični uticaj. Imajući u vidu navedeno, te obrazloženje presude, sasvim je jasno da bi pravilno izvršenje presude podrazumijevalo upravo izradu posebnog dijela studije uticaja, koji se odnosi na mogući uticaj projekta na životnu sredinu drugog entiteta, ili Brčko distrikta, ili prekogranični uticaj, u skladu sa čl. 75. stav 1, odnosno čl. 79. tog zakona. Stoga, tvrdnja tuženog da iskopavanje uglja i druge aktivnosti, koje se obavljaju u predmetnom kopu, nema značajnog negativnog uticaja u prekograničnom, ili prekoentitetskom kontekstu, zbog čega je i primjena ESPOO konvencije bespredmetna, nema oslonca u dokazima, odnosno aktivnostima koje su preduzimane prije donošenja osporenog akta.

Ovo posebno, imajući u vidu da je presuda ovog suda donesena 11.03.2022. godine, a uručena tuženom 15.03.2022. godine, dok je tuženi osporeni akt donio 31.03.2022. godine, što znači da je osporeni akt, a što i proizlazi iz sadržaja istog, donesen na osnovu dokaza, koji su postojali i u vrijeme donošenja presude ovog suda, kojom je prethodno doneseni akt poništen. Shodno navedenom, tuženi u izvršenju presude suda, nije proveo ni jednu novu aktivnost, a zbog koje bi mogao tvrditi, kao što tvrdi u odgovoru na tužbu, da je bespredmetno provođenje dodatnih aktivnosti u skladu sa ESPOO konvencijom, a s obzirom na to da je postupak izrade, te monitoring studije uticaja, u potpunosti pravilno i potpuno sproveden. O ovome, a s obzirom na postojanje ranijih dokaza, se ovaj sud već jednom ranije izjasnio, zbog čega je nesporno da tuženi, postupajući u izvršenju prethodno pomenute presude, nije postupio u skladu sa čl. 50. Zakona o upravnim sporovima, zbog čega se tužba ukazuje osnovanom.

S obzirom na navedeno, imajući u vidu da sud, u smislu člana 29. stav 1. ZUS-a, zakonitost osporenog akta ispituje na podlozi činjenica utvrđenih u upravnom postupku, proizlazi da su u postupku donošenja osporenog akta ostvareni razlozi iz člana 10. tačka 2. i 4. ZUS-a, za poništavanje osporenog akta, zbog čega se tužba i ukazuje osnovanom, pa je stoga i valjalo uvažiti i osporeni akt poništiti, a na osnovu ovlašćenja iz člana 31. stav 1. i 2. istog zakona.

U smislu člana 50. ZUS-a tuženi je u obavezi da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od prijema ove presude donese novi akt, uvažavajući pravno shvatanje ovog suda i primjedbe suda u pogledu postupka.

Zapisničar
Mićica Cvijić

S u d i j a
Sanja Stefanović

